

FLORICULTURA I HORTICULTURA ORNAMENTAL A CATALUNYA
PRESENT I FUTUR

MANUEL MONTSERRAT I CODORNIU

Febrer 1988

RESUM

Breu repàs sobre la localització de floricultura al Maresme. Examen de la situació actual, característiques i consum *per càpita*, comparant-ho amb altres països de la CEE.

S'observen desequilibris en l'oferta, així com una despesa familiar reduïda, p. ex 5 cops inferior en flor i 4 en planta a l'holandesa.

Atomització en els sectors productiu i distributiu que fa pensar en la necessitat d'una transformació per tal de fer front a les necessitats del consum i la competència de les multinacionals.

Es proposen diverses mesures per a arribar a l'any 2000 amb un sector generador de treball i riquesa, dinàmic, modern, eficient i poderós.

Dins l'agricultura interior a Catalunya, té personalitat pròpia i gran transcendència el sector de floricultura i plantes ornamentals.

Si en temps pretèrits, Sarrià, Sant Martí de Provençals, les Corts i moltes més de les localitats situades a l'entorn d'un gran centre de consum com Barcelona, en foren les zones productores, la forta expansió territorial de la gran urbs, la posada en marxa del tren Mataró-Barcelona, l'aprovació de noves tècniques que trobaren ràpida acollida en una comarca per la qual havia fet el seu recorregut la fil·loxera, provocant la transformació de la seva agricultura en una comarca amb especials característiques edafològiques i climàtiques, fan que el Maresme esdevingui la gran i pràcticament única àrea productora d'Espanya, deixant reduït el Baix Llobregat a un reducte poc significatiu en el conjunt, al qual s'ha anat afegint altres productors a Reus i Lleida.

Dins el mercat de l'Estat espanyol, altres zones productores lluiten amb més o menys fortuna per forçar un lloc al sol i disputen el mercat tant espanyol com internacional al Maresme. Aquests competidors naturals es troben a les consolidades Canàries, a València i més recentment a Almeria, Sevilla, Múrcia i Huelva, a part d'altres punts menors al nord i al nord-oest peninsular.

Quina és l'evolució de Catalunya dins el conjunt d'aquest volum, com s'especialitza i alhora, quina és la tendència del consum intern?.

L'avaluació dels diferents paràmetres de l'equació:

Producte + Input - Export = Consum intern, és tal com segueix:

FLORS

EXPORTACIONS. Flor tallada. Per campanya (Vegeu quadre núm 1)

Les campanyes van d'octubre a setembre.

S'experimenta una forta expansió, sobretot a la Península, ja que el coeficient de ponderació passa de 0,76 a 2,09.

Per espècies (vegeu quadre núm 2).

La Península destaca en la producció de clavells que, alhora, és més de la meitat del total de flors de l'Estat espanyol.

També té pes en altres flors.

Els crisantems, roses i estrelitzies dominen àmpliament a les Canàries.

PER PAÏSOS (Vegeu quadre núm 3)

Destaquen com a clients Alemanya (R.F.), Anglaterra i, en menor quantia Suïssa, Suècia i França.

PER PROVÍNCIES ON S'HA EFECTUAT LA INSPECCIÓ FITOPATOLÒGICA (vegeu quadre núm 4).

Quant als clavell, el Maresme en representa el 25% i Almeria el 45%. Les altres zones tenen valors molt inferiors.

En roses, hi ha un líder absolut, les Canàries, i les zones del Sud com Almeria i Màlaga tenen una petita importància.

A l'apartat d'altres flors, les Canàries són líders absolutes, seguides pel Maresme, 25%, amb un percentatge significatiu, 10%, per a Almeria.

Del total espanyol, Canàries (32%), Almeria (30%) i Catalunya (amb el 21%) s'enduen el comerç exterior.

PLANTES ORNAMENTALS. Per campanya (vegeu quadre núm 5)
Per espècies (vegeu quadre núm 6)
Per països (vegeu quadre núm 7)

PER PROVÍNCIES ON S'HA EFECTUAT LA INSPECCIÓ FITOSANITARIA (vegeu quadre núm 8).

EXPORTACIONS. Flor i planta ornamental (vegeu quadre núm 9).
Bulbs (vegeu quadre núm 10).
Esqueixos (vegeu quadre núm 11).
Plantes i arrels vives (ornamentals) (vegeu quadre núm 12)
Flors tallades i poncelles (vegeu quadre núm 13).

Per l'observació dels respectius quadres hom veu una important quantitat de bulbs a la importació, concretada sobretot en el gladiol, el qual, ell tot sol, representa un 72% del total; entre gladiols, iris, tulipes i líliums, representen el 94% del total.

IMPORTACIONS FLOR I PLANTA ORNAMENTAL (vegeu quadre núm 14).

PRODUCCIÓ (vegeu quadre núm 15).

Consum intern a nivell d'Estat espanyol (vegeu quadre núm 16).
Consum per càpita (vegeu quadre núm 17).

Si hi ha relació flor/planta, aquí és d'1,35. A Holanda, amb consums de 4.200 ptes/flor, 2.500 ptes/planta, resulta 1,68.

Així doncs, el consum de flor és superior.

Aquí es pot aventurar, tal com ho veurem després, que el consum és baix, perquè a part de la renda inferior, l'assortiment és més limitat.

ANALISI DE L'ASSORTIMENT

No és possible de pensar en la variada oferta pròpia de països de comerç desenvolupat i de fort consum de flor, afavorit precisament per un ampli

i variat assortiment que doni al consumidor el gust d'escollir, de sorprendre's amb una cosa que encara no ha provat, i elimini la monotonia d'haver de carregar sempre amb unes coses molt concretes i fetes sempre de la mateixa manera.

Com a exemple, l'Oficina Holandesa de Flors, sense comptar amb múltiples varietats, dóna el següent nombre de referències: flor tallada, 182; planta ornamental, 337.

Analitzant les 38 referències controlades al M.C.F. per a flor tallada i escollint-se una panera de les espècies més venudes, es comparen els percentatges de consum d'aquí amb els d'Holanda i en resulta:

Espècies més venudes de flor tallada (vegeu quadre núm 18)

Dins Catalunya, el mercat de més solera, el Mercat Central de la Flor-Mercabarna, per mitjà de la seva elaboració estadística, corrobora aquesta concentració d'oferta sobre uns productes molt tradicionals (vegeu quadre núm 19).

Així, gladiol, clavell, rosa, margarida, violeta, mimosa, representen el 85% del total d'unitat comercialitzada a un preu mitjà de 12,66 ptes/unitat i generen uns ingressos del 59% del total.

El 15% de les altres flors, amb un valor unitari de 49,72 ptes, genera el 41% dels ingressos.

Respecte al clavell es produeix un augment de consum, però aquest gènere es reestructura cap a varietats més apreciades, com el Sims i el Mini (vegeu quadre núm 20).

Per la resta de les flors observem procedències significatives d'Holanda de flors d'alt preu: anthurium, crisantems, liatris, alstroemeria, freèsies, jacints i líliums (vegeu quadre núm 21).

Som, doncs un estadi encara excessivament abocat a poques flors de valor afegit limitat.

Els preus evolucionen positivament, ja que amb valor TAM, prenent com a base 1986, dóna el desembre del 1987 els valors índex següents:

Flor de tot l'any	138
Flor de temporada	147
Total flor	143

Quant a les plantes, tenim les procedències següents:

	Barcelona	Lleida Tarragona	Resta Estat	Holanda	Altres	Total
Plantes tot l'any	56,14	9,66	2,00	29,13	3,07	100
Plantes de temporada	79,47	2,3	0,00	14,24	3,99	100

i els percentatges sobre el total de plantes ornamentals són:

Plantes de tot l'any	72%
Plantes de temporada	28%

amb un total de 4.640.000 unitats.

CONCLUSIONS

No hi ha dubte que l'ingrés a la CEE és un repte que, si hom no hi té cura, pot perjudicar el sector agrari més que no s'havia previst. No és ja el desplaçament productor cap a d'altres zones de l'Estat espanyol, amb condicions climàtiques molt afavorides i mà d'obra barata, sinó la incidència d'altres països que, a més lluiten fort amb productes d'alt preu com ara Israel, o d'altres com Kenya, Colòmbia, Tailàndia o dins la CEE la immensa presència d'Holanda.

Aquesta lluita s'estableix no tan sols en el camp productiu sinó també en el de la comercialització, que obliga a posar en marxa un procés renovador per tal de fer front al repte de l'entrada de capital estranger i de les principals multinacionals (Zurel, Florimex, Wesseling), que s'instal·len al costat dels grans centres de consum, amb una xarxa de distribució molt més completa i dominen un sector massa atomitzat i en conseqüència, menys competitiu.

El creixement, semblantment a d'altres sectors, ha de passar per concentracions i fusions, de forma que desapareguin els petits, llevat que s'integrin a cooperatives reestructurades, amb l'ajut de subvencions. Si, amb la producció, les petites unitats ben gestionades poden seguir, serà posant en comú la gestió de producció i comercialització.

La informàtica al camp i plans d'investigació mitjançant l'Institut de Recerca i Tecnologia Agrària per a l'avenç tecnològic a la producció, i la implantació de noves varietats, amb un preu digne dins la competència, amb una gestió de qualitat, normalització i inspecció, amb els avantatges per al productor de reduir costos, millorar rendiments, orientar la producció al sector distribuït, facilitar les transaccions i millorar la transparència, possibilitaran en un futur l'establiment d'una marca d'origen limitada a les primeres categories i permetran de mantenir-se en el mercat.

Heus ací el secret dels components de l'èxit:

-Qualitat, varietat, preu, presentació, amb planificació per tal d'assegurar la venda, sense comprometre campanyes al darrer minut i fent una correcta manipulació del producte, amb implantació d'una bona xarxa de fred i emprant els conservants necessaris.

-Fer una mercaderia correctament preparada amb una compra, embalatge i expedició ràpids dins el mateix dia.

-Cooperar productors, tècnics i comerciants per fer arribar el producte al consumidor al més ràpidament possible, amb tota la seva frescor natural.

-Crear un Institut de Promoció a l'estil dels existents en altres indrets amb aportacions de quotes dels productors, majoristes i detallistes, a més del suport institucional.

-Desestacionalitzar vendes amb l'ajut de pedagogs, psicòlegs i, en general, amb totes les persones relacionades amb el món de la moda i els costums.

-Incrementar els punts de venda i cercar noves línies de distribució a supermercats per a aquelles flors que es venguin ràpid o sense preocupació.

-Ésser rigorosos amb la qualitat que el consumidor final percep per mitjà del nombre de dies que es manté bé a casa seva, tal i com s'ha demostrat per enquestes fetes a Alemanya (R.F.).

Aquestes són algunes de les vies a seguir pel sector a Catalunya, per tal de fer bo el refrany: "El primer que trenca la flor s'emporta l'olor.

ANNEXOS

QUADRE núm 1

EXPORTACIONS. FLOR TALLADA.

1) PER CAMPANYA

índex base

Campanya 81-82-100	81-82	82-83	83-84	84-85	85-86
Total Estat espanyol					
Campanya 81-82: 3.772.328 kg	100	148	175	221	293
Total Península	100	173	218	316	459
Total Canàries	100	128	143	149	167
Relació de ponderació Península/Canàries	0,76	1,03	1,16	1,62	2,09

QUADRE núm 2

2) PER ESPÈCIES

Campanya 85-86	Península	Canàries	Relacions P/C	Total estat espanyol
Clavells	82,0	9,6	17,76	59,0
Crisantems	3,7	36,2	0,21	14,0
Gladiols	0,7	0,9	1,57	0,8
Roses	2,6	42,0	0,13	15,0
Estrelitzies	-	6,6	-	2,0
Altres flors	11,0	4,4	5,11	9,0
	100,0	100,0	2,09	

QUADRE núm 3

3) PER PAÏSOS

País destinatari	% Península	% Canàries	% Total Estat espanyol
Alemanya R.F.	28,30	18,54	25,14
Austria	0,52	3,02	1,33
Canadà	0,23	2,84	1,03
E. U. A.	1,20	6,14	2,80
França	5,18	1,99	4,15
Holanda	42,69	18,29	34,79
Itàlia	0,60	1,58	0,92
Noruega	0,38	1,69	0,80
Anglaterra	13,49	22,16	16,29
Suècia	2,18	8,55	4,24
Suïssa	4,50	13,53	7,42
Altres	0,73	1,67	1,09
	100,00	100,00	100,00

QUADRE núm 4

4) PER PROVÍNCIES ON S'HA EFECTUAT LA INSPECCIÓ FITOPATOLÒGICA

Província	Campanya 85-86			% Total Estat espanyol
	Clavells	Espècie roses	Altres flors	Total
Alacant	2,2	0,3	0,2	1,4
Almeria	45,2	5,5	10,6	30,1
Barcelona	3,0	0,1	0,3	1,9
Girona	22,1	0,5	24,4	19,4
Guipúscoa	4,7	-	0,3	2,8
Madrid	-	0,2	1,7	0,8
Màlaga	6,5	1,4	0,5	4,2
Múrcia	2,0	-	0,2	1,1
Sevilla	7,1	-	0,3	4,3
Altres Península	1,9	3,5	1,4	1,6
Canàries	5,3	88,5	60,1	32,4
	100,0	100,0	100,0	100,0

QUADRE núm 5

2. PLANTES ORNAMENTALS. PER CAMPANYA

índex base:				
Campanya 82-83 = 100	82-83	83-84	84-85	85-86
Total Estat espanyol				
Campanya 82-83: 9.702.479 kg	100	93	103	118
Total Península	100	92	103	119
Total Canàries	100	104	120	104
Relació de ponderació				
Península/Canàries	22,5	19,8	19,3	25,7

QUADRE núm 6

PER ESPÈCIES (campanya 85-86)

	% Península	% Canàries	% Relació P/C	% Total Estat espanyol
Ficus	0,3	1,1	7,68	0,4
Palmeres	19,0	-	-	18,1
Cactus	2,2	23,5	2,41	3,0
Clavells	7,5	4,1	46,80	7,4
Rosers	3,8	-	-	3,7
Sansevieres	-	20,6	-	0,8
Altres	67,2	50,7	33,98	66,6
	100,0	100,0	100,00	100,0

QUADRE núm 7

% PER PAÏSOS (Campanya 85-86)

País destinatari	% Península	% Canàries	% Total
Alemanya R.F.	16,6	24,6	16,9
Anglaterra	2,7	2,5	2,7
Aràbia Saudita	3,0	0,1	2,9
Bèlgica	5,5	14,9	5,9
França	37,5	-	36,0
Holanda	23,6	36,8	24,1
Itàlia	6,9	4,6	6,8
Portugal	1,6	5,8	1,8
Suècia	0,4	5,4	0,6
Suïssa	0,4	3,5	0,6
Altres	1,7	1,8	1,7
	100,0	100,0	100,0

QUADRE núm 8

% PER PROVÍNCIES ON S'HA EFECTUAT LA INSPECCIÓ FITOSANITARIA
(Campanya 82-83 a 85-86)

Província	% s/Total Estat
Barcelona	2,1
Girona	68,2
Sevilla	2,2
València	18,7
Altres Península	4,4
Canàries	4,4

QUADRE núm 9

EXPORTACIONS

FLOR I PLANTA ORNAMENTAL

Concepte	Campanya 83-84	Campanya 85-86
Flor tallada	6.606	11.070
Planta ornamental	8.993	11.461
Total	15.599	22.531

QUADRE núm 10

Any 1984

Bulbs

	Quantitat (unitats)	%	
Gladiol	42.103.178	72,09	} 94,44%
Iris	6.144.025	10,52	
Tulipes	4.577.189	7,84	
Lílium	2.328.539	3,99	
Altres	3.250.028	5,56	
Total	58.402.959	100,00	

QUADRE núm 11

Esqueixos, arrels, etc.

	Quantitat (unitats)	%	
Dianthus	20.401.928	82,22	} 92,47%
Anemones	1.477.300	5,95	
Dàlies	630.849	2,54	
Chrysantemum	437.792	1,76	
Altres	1.866.034	7,52	
Total	24.813.903	100,00	

QUADRE núm 12

Plantes i arrels vives (ornamentals)

Concepte	t	
Rodondendres	0,51	
Rosers	3,26	
Plantes vivaces d'exterior	0,32	
Altres plantes d'exterior d'alta qualitat	14,00	
Altres plantes d'exterior	13,00	
Plantes d'interiors (esqueixos arrelats i plançons)	20,00	
Altres plantes d'interiors (plançons)	20,00	
Plantes d'interior de flor amb poncelles o flors	0,15	} 86,44%
Altres plantes d'interior	267,00	
Altres plantes d'interior d'alta qualitat	183,00	
Total	521,24	

QUADRE núm 13

Flors tallades i poncelles

Concepte	t	
Rosers	0,06	} 33,33%
Clavells	7,00	
Orquídees	6,00	
Gladiols	7,00	
Crisantems	5,00	
Altres flors	50,00	
Total	75,06	

QUADRE núm 14

IMPORTACIONS FLOR I PLANTA ORNAMENTAL

Concepte	1984/t		1986/t	
Bulbs	1.168	} 1.788 t	1.693	} 2.649 t
Esqueixos, rizomes, etc.	620		965	
Flor tallada	75	} 596 t	98	} 885 t
Plantes i arrels vives	526		787	
Total	2.384		3.534	

QUADRE núm 15

SUPERFÍCIES PRODUCTIVES (AREES) I RENDIMENTS (MILERS DE DOTZENES)

Concepte	Regadiu					
	Secà		Aire lliure		Protegit	
	Àrees	Milers de dotzenes	Àrees	Milers de dotzenes	Àrees	Milers de dotzenes
Clavells	2.900	408	43.612	715	61.948	1.442
Roses	3.800	197	9.365	244	39.147	531
Altres flors	6.600	138	49.130	252	28.723	465
Plantes ornamentals	3.500	-	70.508	-	26.200	-

PRODUCCIONS EN t

Concepte	Any 1984	Any 1986
Flor tallada	97.216	108.883
Planta ornamental	40.487	44.778
Total sector	137.703	153.661

QUADRE núm 16

1.3 CONSUM INTERN

1.3.1 CONSUM INTERN A NIVELL D'ESTAT ESPANYOL

Partint del principi $P + I - E = C$

P - Producció nacional destinada al consum

I - Importacions destinades al consum exclosos els insums

E - Exportacions

C - Consum propi del sector a nivell Estat espanyol, resulta per als anys 84 i 86, en t

	Any 1984	Any 1986
+ P	137.703	153.661
+ I	596	885
- E	15.599	22.531
<hr/>	<hr/>	<hr/>
C	122.700	132.015 t

CREIXEMENT DEL CONSUM en el període considerat

$$\frac{t(86) - t(84)}{t(84)} \times 100 = 7,59\%$$

QUADRE núm 17

Concepte	kg	Unitats	Preu/U	Total	Persona /any
Flor tallada	93.202.590	2.647.800.852	12,66	33.521.158.780	860 pts
Planta ornamental	38.812.410	110.892.600	223,03	24.732.376.570	634 pts
Total				58.253.535.350	1.494 pts

Total flor i planta ornamental: 1.494 pta/persona/any

QUADRE núm 18

ESPÈCIES MÉS VENUEDES DE FLOR TALLADA

Espècie	Holanda 1985		Mercat Central Flor (86)		MCF/ Holanda
	Milions de Florins	%s/T	Milers de Pessetès	%s/T	
Rosa	499	26,2	139.660	39,3	1,50
Crisantem	422	22,1	25.540	7,2	0,33
Clavell	250	13,1	153.849	43,3	3,31
Tulipa	181	9,5	5.580	1,6	0,17
Freesia	149	7,8	1.573	0,4	0,05
Gerbera	143	7,5	8.670	2,4	0,32
Lílium	132	6,9	13.739	3,9	0,57
Gypsòphila	82	4,3	2.171	0,6	0,14
Iris	50	2,6	4.700	1,3	0,50
Total	1.908	100,0	355.482	100,0	

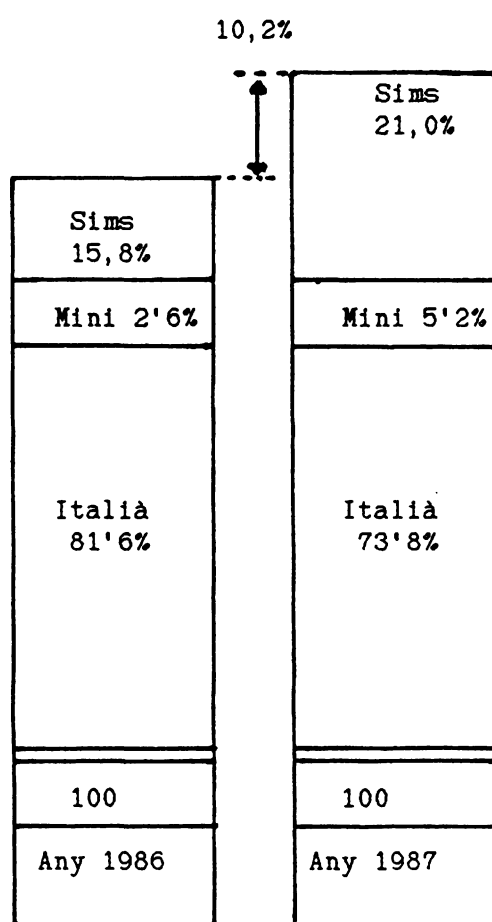
QUADRE núm 19

TOTAL FLOR COMERCIALIZADA

Unitats flor %	Preu unitari	Ingressos %
18.233.270 u Totes les altres flors 14,87%		40,71%
Gladiol 4,24% Clavell 55,23% Rosa 7,09% Margarida 12,60% Violeta 2,14% Mimosa 1,49% Altres comunes 2,33%	49,72	59,29%
85,13		
104.391.210 u	39,42 7,77 51,79 5,28 3,40 7,93 27,54	
	<u>12,66</u>	

QUADRE núm 20

CLAVELL. Evolució percentual comercialització



BIBLIOGRAFIA

Com a principals fonts estadístiques utilitzades hem d'esmentar:

- Ministeri d'Hisenda
Direcció General de Duanes.
ESTADÍSTIQUES DEL COMERÇ EXTERIOR D'ESPANYA
- Ministeri d'Agricultura
Direcció General de Producció Agrària.
Servei d'Inspecció Fitopatològica.
IMPORTACIÓ DE PLANTES I REPRODUCTORS.
- Ministri d'Agricultura
Direcció General de Producció Agrària.
Subdirecció General de Sanitat Vegetal.
CAMPANYES D'EXPORTACIÓ-FLORS I PLANTES ORNAMENTALS.
- Ministeri d'Agricultura
Secretaria General Tècnica
ANUARIS D'ESTADÍSTICA AGRÀRIA
- Generalitat de Catalunya
Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, i
Institut Català de Crèdit Agrari
Secretari General del DARP
Secció d'Estadística i Informació Agrària.
L'AGRICULTURA A LES COMARQUES DE CATALUNYA. (Sup. i Prod. 84)
- Generalitat de Catalunya
Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca.
Secció d'Estadística i Informació Agrària.
ESTADÍSTICA I INFORMACIÓ AGRÀRIA. Núms: col.lecció.
- Mercabarna, S.A.
ESTADÍSTIQUES DE COMERCIALITZACIÓ